

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра етнології і археології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія і методологія історії

Освітня програма Історія та археологія

Спеціальність 032 Історія та археологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія і методологія історії
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Викладач (-і)	М.В. Кугутяк
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	90 год, кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=47&id_cou=3422
Консультації	2 години на тиждень
2. Анотація до курсу	
Курс передбачає ознайомлення з глибинними тенденціями та закономірностями розвитку історії, причинно-наслідковими зв'язками, з'ясування змісту і мети історії, ролі людини і соціуму, універсального і локального, конкретно-історичного і архетипного, розкриття основних філософсько-історичних моделей – циклічної, лінійної, прогресистської, регресистської, цивілізаційної, постмодерну.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета - філософське осмислення історичного процесу, засад теорії історії, вивчення принципів, об'єкту, суб'єкту та методів історичного пізнання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні етапи розвитку філософсько-історичної думки від стародавніх часів до наших днів; • процес формування філософсько-історичної свідомості української нації; • суть основних філософсько-історичних напрямків – циклічного, лінійного, прогресистського, регресистського, цивілізаційного, постмодерну; • основні філософсько-історичні категорії; • предмет, джерела та історію розвитку наукового напрямку «Філософія і методологія історії»; • теоретичні аспекти пізнання історії; • рівні та етапи пізнавальної діяльності суб'єкта історичного пізнання. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати набуті знання для аналізу історичного процесу, виявлення закономірностей, причинно-наслідкових зв'язків; • систематизувати і узагальнювати історичний матеріал, робити висновки на основі аналізу різноманітних історичних джерел; • володіти філософським та історичним категоріальним апаратом; • застосовувати філософсько-історичну методологію для здійснення наукових досліджень, зокрема визначення об'єкту, предмету пізнання тощо; • вміти класифікувати наукові методи; • характеризувати історичні знання; <p>визначати соціальні функції історії та характеризувати рівні історичної свідомості.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
Практична (С1) Здатність і готовність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	
Дослідницька (С2) Здатність і готовність аналізувати та моделювати стан та розвиток	

історичних процесів.

Проектувальна (С3) Здатність і готовність розробляти моделі та готувати дослідницькі проекти про актуальні проблеми історичної науки рідною та іноземними мовами.

Суспільно-політична (С7) здатність розуміти суспільні процеси і впливати на них; здатність ефективно проводити діяльність або виконувати певні функції, забезпечувати розв'язання проблем і досягнення позитивних результатів у галузі історії та етнології; адекватне розуміння того, як функціонує суспільство, сприйняття власної ролі й ролі інших людей у цьому процесі; наявність внутрішньої мотивації, здібностей і відповідної кваліфікації для діяльності в системі історичного розвитку

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	54

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
перший	032 Історія та археологія	1-ий	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Історіософські уявлення в античні та середньовічні часи	лекція, семінар	згідно списку літератури	2/2		згідно розкладу
Тема 2. Циклічні моделі філософії історії в період середньовіччя і на початку нового часу	лекція	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 3. Новоевропейська філософія історії XVII ст.	лекція, семінар	згідно списку літератури	2/2		згідно розкладу
Тема 4. Філософія	лекція	згідно списку	2		згідно розкладу

історії французьких просвітників та їх послідовників у XVII – першій половині XIX століть		літератури			
Тема 5. Німецька філософія історії XVIII – першої чверті XIX століть	лекція, семінар	згідно списку літератури	2/2		згідно розкладу
Тема 6. Основні напрями розвитку історіософської думки у другій половині XIX-XX ст. Позитивістський еволюційний підхід до філософії історії	самостійна робота	згідно списку літератури	4		згідно розкладу
Тема 7. Теорія стадійності історичного розвитку.	самостійна робота	згідно списку літератури	4		згідно розкладу
Тема 8. Формування та розвиток критичної філософії історії	семінар	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 9. Цивілізаційний підхід до вивчення історичного процесу	семінар	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 10.	семінар	згідно	2		згідно розкладу

Ідеалістично-гуманістичне розуміння історичного процесу		списку літератури			
Тема 11. Українська філософсько-історична думка IX–XX ст.	семінар	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 12. Закон і закономірність в історії.	лекція	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 13. Об'єкт і предмет пізнання історії.	лекція	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 14. Суб'єкт історичного пізнання. Рівні та етапи пізнавальної діяльності історика	лекція	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 15. Методи історичних досліджень.	лекція	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 16. Класифікація історичних знань, проблема істинності в історії.	самостійна робота	згідно списку літератури	4		згідно розкладу
Тема 17. Історичний час	семінар	згідно списку літератури	2		згідно розкладу
Тема 18. Історична свідомість та соціальні	семінар	згідно списку літератури	2		згідно розкладу

функції історії.					
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Академічні успіхи студента виставляються у відомостях успішності за стобальною, національною та шкалою ECTS. Встановлюється таке співвідношення між шкалою оцінок ECTS, національною шкалою оцінювання і 100-бальною шкалою. Відповідно до видів контролю набутих студентом знань та вмінь, 100-бальна шкала передбачає врахування поточних оцінок, підсумкових балів, балів за контрольну роботу, балів за індивідуальну роботу, а також екзаменаційних балів.				
Вимоги до письмової роботи	Письмова (екзаменаційна) робота включає в себе 50 тестових питань. Оцінюються максимально по 1 балу.				
Семінарські заняття	Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Магістрант допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.				
7. Політика курсу					
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни передбачає набуття студентами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання). У випадку відсутності студента на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для консультацій викладача, відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт. У випадку встановлення вияву академічної недоброчесності викладач пропонує студентові повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>					
8. Рекомендована література					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Арон Р. Вступ до філософії історії. К., 2005. 2. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки. К., 2004. 3. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. Москва, 1984. 4. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. Москва. 1987. 5. Блок М. Апология истории или Ремесло историка. М., 1986. 6. Бойченко І. Філософія історії. – К., 2000. 7. Габріелян О., Кальной І., Цветков О. Філософія історії. К., 2010. 8. Гуревич А.Я. Исторический синтез и школа "Анналов". М., 1993. 9. Данто А. Аналитическая философия истории. М., 2002. 10. Зашкільняк Л. Вступ до методології історії. Львів, 1996. 11. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999. 12. Иванов А. А. Методология исторической науки. М., 1985. 13. Иванов В.В. Методологические основы исторического познания. Казань, 1991. 14. Ивин А. Философия истории: Учебное пособие. М., 2000. 15. Кареев Н. Теория исторического знания. Спб., 1913. 16. Ковальченко И. Д. Методы исторического исследования. М., 1987, 2003. 17. Колінгвуд Р. Ідея історії. К., 1996. 18. Коломийцев В.Ф. Методология истории. М., 2000. 					

19. Косолапов В. Методология и логика исторического исследования. К., 1977.
20. Лосев А. Античная философия истории. М., 1977.
21. Математические методы в историко-экономических и историко-культурных исследованиях. М., 1977.
22. Могильницкий В. Г. Введение в методологию истории. М., 1989.
23. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. К., 2000.
24. Потульницький В. А. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII–XX століть. К., 2002.
25. Ракитов А. Историческое познание: Системногносеологический подход. М., 1982.
26. Рассел Б. Історія західної філософії. К., 1995.
27. Репина Л., Зверева В., Парамонова М. История исторического знания. М., 2004.
28. Румянцева М. Теория истории. Учебное пособие. М., 2002.
29. Философия истории / под ред проф. А. Панарина. М., 1999.
30. Хвостова К.В., Финн В.К. Гносеологические и логические проблемы исторической науки. М., 1995.
31. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Нью-Йорк, 1991.
32. Шпанн О. Философия истории. СПб., 2005.
33. Яковенко Н. Вступ до історії. К., 2007.
34. Ящук Т. Філософія історії. К., 2004.

Викладач _____ М.В. Кугутяк